

Авторска справка

за приносите на д-р Петър Христов Горанов,
главен асистент в катедра „Логика, етика и естетика“ към
Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“,
представена за конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“
по професионално направление 2.3. Философия /Етика/, обявен в ДВ
бр. 44 от 29.05.2018 г.

Публикации:

НАЗАД. ДЕФАНЗИВНИ ЕСЕТА ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДВИЖЕНИЕТО: Аз-ът в линии на отстъпление. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2018 (монография, хабилитационен труд).

Есетата, поместени в монографията, са писани през последните 4-5 години, като някои от тях доразвиват в разгърнат вид и по нов начин предишни текстове, мотиви и идеи; лекционни размисли и семинарни доклади. Структурно монографията се състои от кратко методическо *Въведение*, едно *Встъпление* и основна дискурсивна (тезисна) част, състояща се от три *Отстъпления*. Книгата завършва със заключение, под името *Рекапитулация*, в което се прави разграничение между понятията ‘живот’ и ‘живеене’, като се застъпва тезата, че етиката е принципно неотличима от естетиката, ако, разбира се, не схващаме предмета на последната тясно (много тясно) като „философия на изкуството“. По въпросите на живеенето-добре всекидневна етическа задача е животът да бъде разхубавяван в поносими форми и размери, а не поправян с редица съмнителни нормативни, пазарни, военно-промишлени и др. средства и форми на възпроизводство на човешката алчност и разточителство, на човешката склонност към излишни потребности. В този смисъл главна опора на текста е категоричната и категориална разлика между желанието, от една страна, и т.нар. „потребност“, от друга.

Заглавието на книгата (*НАЗАД*) е условно, разбира се, но е избрано не случайно. Направена е уговорката, че изобщо и в никакъв случай не става въпрос за хронологично преместване („назад във времето“) или възвръщане към някаква „загубена невинност“; освен че е невъзможно, това е достатъчно несериозно, за да предизвика любопитство, внимание или теоретичен интерес. В хода на изложението иде реч за конципиране на понятието ‘регрес’ – диахронно и синхронно; още и за това, че преднамерено търсен,

предизвикван и култивиран, регресът е далеч от представата за разпад и разложение; или пък – минаване към по-примитивни степени на структурна организация. *Назадването-регрес* е опит да се коригира повсеместния мираж на *напредването-прогрес*, който продължава да омотава кълбото на световото цяло с илюзията за безкрайните възможности на човешкото създание да „твори“ и създава „нови“ неща в света под знамето на неприкрит стремеж – тираничен, бюрократичен, корпоративен – към окрупняване на богатството: на пазара и валутата, на фирмата и концерна, на съюзите и алиансите, т.е. всичко онова, което хуманитарният дискурс продължава да дъвчи – като „храна“ без хранителни свойства, – опитвайки се да обясни феномени, все още е оглавявани от клишето „глобализация“.

В макро-логичен план историческият усет към регресирането се явява малко или много в одеждите на катастрофична идеология за някакъв край (на историята, на културата) или под формата на периодично завръщане (към вечното начало). Косвено и пряко регресът има своите емблематични застъпници – Русо, Ницше, Шпенглер. В настоящето (от Адорно и Хоркхаймер в *Понятие за Просвещение*, та до днес) тази идея по-скоро се размножава в регресивни тактики и стъпки, отколкото да се консолидира в обща концептуална рамка. Ако изключим, разбира се, „неолибералната утопия“ – хем глупава, хем „оптимистична“ – за края на историята, лансирана от Франсис Фукуяма; автор, който подражава „умно“ на умната версия за *край* в Хегеловата диалектика на преходните форми, динамично успокоявани в абсолютни (изкуство, религия, наука). Думата ни тук обаче е за *регресиите*, на които идеята за регрес се разпада, навлизайки в неясния тунел на прехода от модерност към постмодерност. Революционизиращи мисленето леви автори като Ален Бадиу и Славой Жижек стигат докрай, препоръчвайки радикални стъпки; тактики на дезертъорство и техники на съпротива срещу етическата неприемливост на състоянието на нещата днес.

Изхабена и посърнала, каузата на прогреса продължава да търчи изнемоцяло по линиите на Земята, като все още пискливо се домогва до микрофоните на „пазарната утопия“ в прослава на свидната си рожба „обществото на изобилието“. С една реч: прогресът е придвижване на *нахалството* на запад от Рая. Регресът не търси успешни, сиреч глупави, решения на парадоксите в развитието, разбирано кумулативно като натрупване и растеж. Регресивните тактики сочат възможен изход както от неистовото надценяване на пазара, така и от разюздаността на волята за придобиване. В някакъв случай *ре-гресът* не е буквален *от-стъп* назад в миналото на несъществуващо „преди“. Смесеният обхват на поносимо свиване на потребностите в гънките на желанията кара субекта да отстъпва със стъпка напред, а не назад; *отказване* с лице, а не с гръб.

НИЩО ОСОБЕНО. *ЕТИЧЕСКИ ПРЕДЕЛИ И МИКРОИДЕОЛОГИИ* (съзерцателни есета). София: ИК „КХ – Критика и Хуманизъм“, 2013 (монография).

Книгата се състои от *Встъпление* и от *Стъпки по средата* – четирите основни есеистични блока. Тематиката, която *Встъплението* анализира и нищи, е свързана с представата и понятието за *идеология* (особено за микро-идеология) и нейната връзка с т.нар. хуманитарна наука в западната традиция. Ходът на анализ се движи – скрито и явно – в унисон с принципи, взети „назаем“ от квантовата теория: на неопределеността (Хайзенберг), на допълнителността (Бор), на изключването (Паули).

Рамката на книгата предварително вече е задава порядък на „повествуване“, който в общи линии следва плътно представата ни за свят от временно интегрирани и дискретно разсейващи се главни и допълнителни значения на *думите* и будувашите на стража зад тях *неща*. Преследваните цели и задачи, на които залага текстът като цяло, са неразривно свързани с преднамерено, принципно и систематично надценяване на *микро-то*, микронността и минимизацията във всички феномени, до които съзерцанието и идеологическата активност на субекта се докосват с решаващата роля на симпатията. Освен микрофона, микроскопа и микровълновата фурна, на микро-*филия* подлежат още редица неща в света като: микроисторията, микропсихологията, микросоциологията, микроанализът, сиреч микротеорията (микрологията).

Главният методичен подход към проблематиката е свързан с нещо, което сме нарекли: *упорит навик за издребняване на едро*. Този навик притежава две изразителни страни: 1/ воля за минимизиране и 2/ склонност към оплоскостяване. Волята за минимизиране при критично прилагане върху всичко, което изглежда незаслужено голямо, води последователно до основателен минимализъм на онези форми/ейдоси, които съхраняват очарованието на живота в малките детайли и незначителните подробности. На тях се пада грижата да *предпазват* идеята за живота от „постоянното присъствие“ на големия живот, от назидателните „легитимни форми“ на големия смисъл, от натрапчивия и повсеместен тормоз на нормите и дълга, настанили се трайно в тъканта на човешките копнежи.

От гледна точка на етическия минимализъм ценностите могат и следва да бъдат разглеждани като срамежлив свидетел, който стои отзад и гарантира с идеологически ресурс богатата и пътищата на техния добив. Любимата неокантианска тема (Винделбанд, Рикерт) за отношението на *ценностите/стойностите* [die Werte] към *благата* [die Güter] е зададена не толкова умозрително, колкото реалистично; защото богатата и оценките не са ценности сами по себе си, а представляват *съединение* на ценностите с действителността.

Студии и статии:

1. За доброто и добрия живот, както и за т.нар. 'добро общество'. – В: Гичева-Гочева, Д., И. Колев и Х. Паницидис (съст.). *ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТО АРИСТОТЕЛ*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2018, стр. 285-307.

Студията е посветена на историческите проекции на понятието 'добър живот' и неговото отношение към т.нар. „добро общество“. За Аристотел и етиката, и политиката са свързани с изследване на условията и параметрите на прословутия *добър живот* [гр. *εὖζωία*]; по-точно казано благ живот, благоденствие. Светът в своето прогресивно разширяване следва *силово* силовите линии на полето при всяко преместване на доброто, ала това не води непременно до разрастване на добрия живот, което е очевадно. Доброто е коефициент на постоянство, определящ скоростта на пълзене на склерозата върху кръвоносната система на навика. Обмяната на добрите елементи (добродетелите на характера), която под диригентската палка на авторитетна власт (или почти същото – на традицията) се отлага отвътре по кръвоносните съдове на характера, склерозирайки в идеал, носещ познатия титул на добрия човек – този непоклатим трегер на ценностите. На отсрещната страна симетрично стои 'доброто общество'; то представлява разширено издание на играещия елит, чието потекло отвежда към тесния аристократичен формат на човека в затвореното пространство на благата, които доброто дворцово общество пази ревниво за себе си.

2. Тяло, желание, регрес: Назад, непременно назад. – В: Паницидис, Х., Д. Божков и П. Горанов (съст.). *ТЯЛОТО: ВАРИАЦИИ, СПЕКУЛАЦИИ, ДОКТРИНИ* (Тематичен сборник). София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2018, стр. 207-245.

Студията разглежда органичната човешка телесност, захваната в клещите на един или друг устойчив културен код. Освен всичко друго културата представлява импрегниране, уплътняване на пространството около краен брой тела чрез систематични действия по *запазване* и *разширяване* на благополучието. Двата „закона“ описват поведението на телата, участващи в гравитационното поле на стабилизирани културен контекст, силовите линии на който следват зададена ценностна координация на движението вътре в полето. Реалистичното благополучие на тялото се носи от застъпници с технологичен характер. Тяхното усъвършенстване и диференциране езиковата инерция назовава *прогрес*. Например: опасан около кръста, спасителният пояс пречи на давящия се да потъне; след някои преобразувания поясът прогресира в лодка и намалява в пъти давенето на давящите се. Когато лодката, на свой ред, прогресира в кораб, тогава идеята за постъпателното развитие става едва ли не единствено валидната представа, структурираща историческото мислене за време изобщо.

3. Еротичното - инфантилизъм в завидно добра форма. – В: Паницидис, Х. и Д. Божков (съст.). *ЕРОТИЧНОТО И ФИЛОСОФСКАТА РЕФЛЕКСИЯ*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2015, стр. 281-302.

Предмет на статията е еротичното композиране на желанията по „метафизичната повърхност“ на индивида, по неговата микро-идеологическа обвивка. Рационалното израстване на субекта в реалистична организация на Аз-а е свързано малко или много с еротична стабилизация на инфантилизма в границите на същия субект. Следователно няма начин инфантилизмът, пърхането на желанията около елементарни форми на минимален романтизъм, да се обяви с лекота за детско заболяване на ероса. На детето светът се простира до границите на заплесване, за порасналия индивид „белият свят“ не е много по-широк, стига здравният му статус да е белязан от еротично постоянство. През визъора на еротизиращия инфантилизъм психичното здраве изглежда като влюбена фигура в изправен строеж.

4. Игра на личност. Упражнение по демитологизация на един безспорен мит. – В: сп. „СОЦИОЛОГИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ“, бр. 3/4, 2010, стр. 160-179.

Статията си поставя задачата да покаже редица ефекти на крайността както от теоретичен, така и от всекидневен порядък, до които последователният дискурс за личността неминуемо води. Във възможно най-сбита форма тезата гласи: като структурна организация на човешката същественост – от историческото минало на героя до повсеместното настояще на публичния хабитус – личността реализира най-вече потенциала на заложения „микро-фашизъм“ в съществуването на всеки индивид, лице, характер. В моралните предели на *себе си* личността се обогатява, натрупвайки задължения на дребно и капитализирайки дълг на едро. В гледната точка на *обществото* човек-ът представлява такава дисциплинарна наредба на лице-то, което спорният реализъм на *личността* безспорно и прогресивно надценява.

5. La tolérance comme dépassement du caractère: un point de vue éthique. – In: *REPENSER LA TOLÉRANCE EN CONTEXTE MULTIPOLAIRE. HISTOIRES, RAISONS, ENJEUN, LIMITES*. Sofia: Iztok-Zapad, 2007, стр. 156-175.

Статията (с ориг. загл. *Толерантността – опит за преодоляване на характера*) няма публикация на бълг. ез. Толерантността тук се интерпретира като остатъчна склонност от потенциалите на характера за реализация на *търпението*; желание на *волята за харесване* да се отгласква над равнището на нулата, да изразходва енергия в плюсовия емоционален диапазон на човешките отношения. Тя обаче не се намира в базата данни на който и да е органичен характер. Дискурсът за толерантността представлява нещо като допълнителна теория за отношенията, които иначе в естествена среда се саморегулират основно от крайните стойности в напрежението, колебаещо се между признание–подозрение, приемане–отхвърляне, богатство–бедност, любов–омраза.